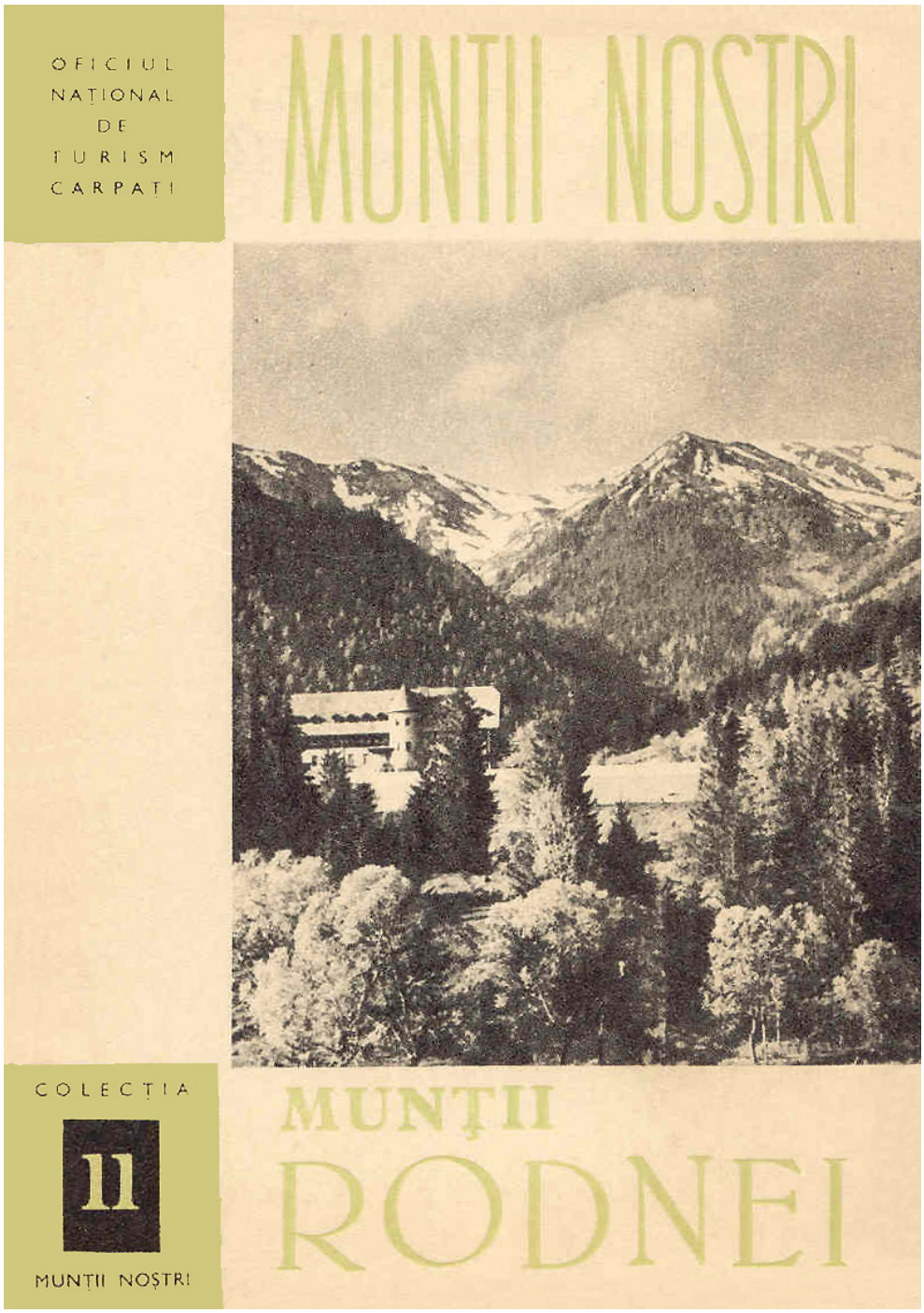

Herausgegeben vom Oficiul National de Turism Carpați [um 1965]

Digitalisierung: Sven Panthöfer (2003)

Cuprins

Munții Rodnei 2
Trasee turistice 7
Trasee pentru schi 14
Trasee alpine 14
Indicatorul cabanelor 14
Explicația unor termeni folosiți în text 15

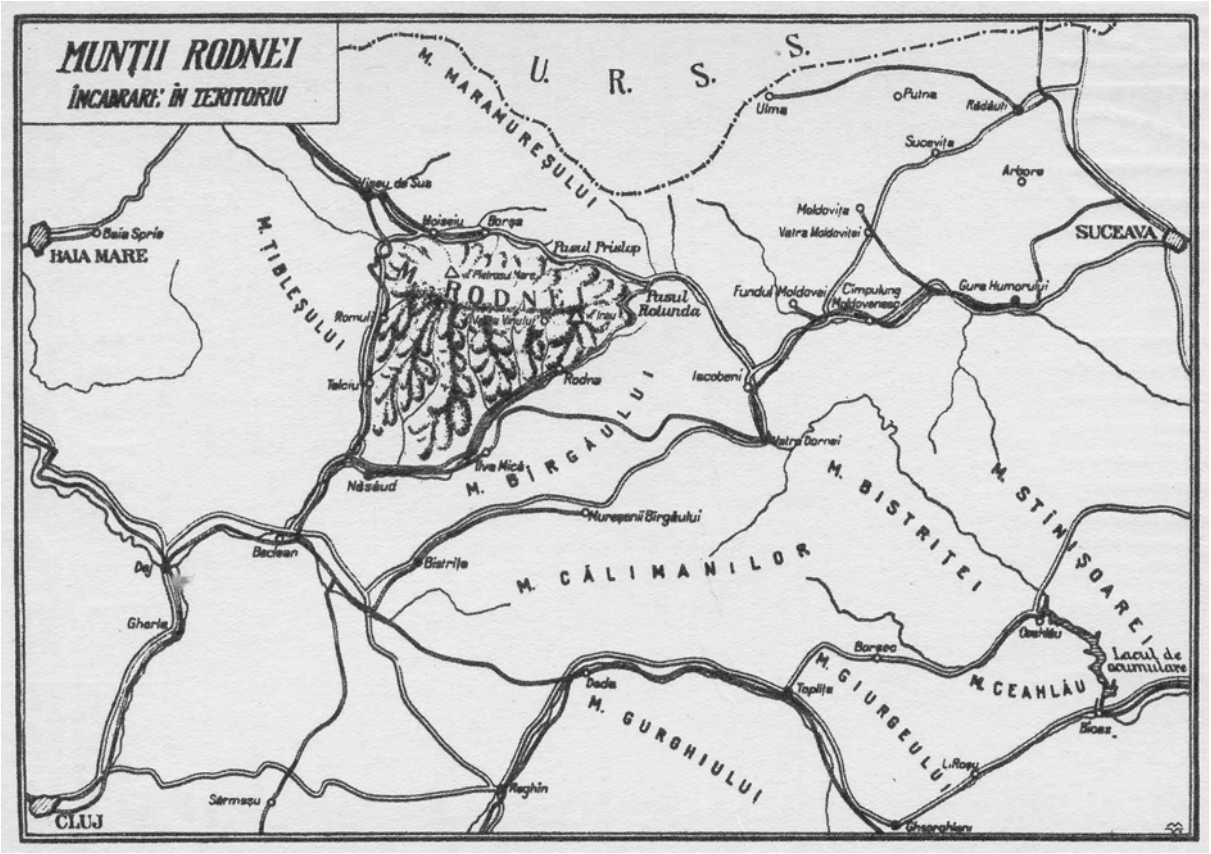

MUNȚII RODNEI

De cum pătrund pe teritoriul țării, Carpații vestesc, o dată cu primele lor înălțimi, noianul de frumuseți ce le vor risipi, de aici mai departe, pînă la Dunăre. Uriașele piscuri ale Pietro-sului Mare și Ineului se înalță semeț, străjuind largul cuprins de culmi și văi ale Rodnei, forme de relief în care natura a strîns laolaltă cîte puțin din pitorescul celorlalte masive din Carpați.

Munții Rodnei fac parte din Grupa nordică a Carpaților Orientali și sînt situați între Munții Țibleșului (vest) și Obcinele Bistriței (est); către nord, o adîncă ruptură a straturilor geologice, denumită falia Dragoș Vodă, îi desparte de prelunga Depresiune a Maramureșului, iar către sud, masivul este delimitat de valea Someșului Mare, dincolo de care se înalță Munții Bîrgăului.

Linia de hotar a masivului urmează aproape neîntrerupt firul apelor. Din cel mai înalt punct pe care îl atinge – pasul Prislop, situat la 1413 m altitudine – hotarul însoțește talvegul Bistriței-Aurii, pînă la gura pîrîului Rotunda, de-a lungul căruia urcă apoi în pasul cu același nume, la 1284 m altitudine. În continuare, Izvorul Păltinișului desparte Munții Rodnei de Obcine și apoi, de la Gura-Măriilor înainte, Someșul-Mare formează hotarul masivului pînă la Salva. De aici, el urmează pîrîul Sălăuței – de la gură și pînă la obîrșie, în pasul Șetrefu (817 m) – și pîrîul Carelor, de la izvoare pînă la Iza. Din gura pîrîului Carelor, hotarul masivului urcă pe Iza și coboară apoi în valea Vișeului, la vest de comuna Moiseiu. De la Moiseiu pînă la pasul Prislop, apa Vișeului, încheie lungul înconjur de ape al Munților Rodnei.

*

Cel mai de seamă element orografic al Munților Rodnei este creasta sa principală, care se desfășoară, de la vest la est, de-a lungul unei linii sinuoase, intre pasul Șetrefu și pasul Rotunda, pe o lungime aeriană de 45 km; urmărind însă zigzagurile culmii, din pisc în pisc, distanța măsoară, aproximativ, 50 km.

În lungul acestei impresionante spinări de piatră, adevărată coloană vertebrală a masivului, şerpuieşte un vechi plai ciobănesc, în care se adună, ca într-un snop, toate cărările ce urcă din «ţară» către munte. Itinerarul turistic de creastă foloseşte acest plai, care, străbătut, ne va da o imagine aproape deplină asupra configuraţiei şi deosebitului pitoresc al masivului Rodnei.

Din creasta principală, avînd ca pivot vîrful Buhăescu-Mare (2122 m) se desparte către N–NE o uriaşă culme secundară care, după ce urcă în vf. Rebrei (2269 m) culminează cu Pietrosul-Rodnei, numit şi Pietrosul-Mare (2303 m).

Priveliştea ce se desfăşoară în jurul Pietrosului-Mare este larg cuprinzătoare şi atît de frumoasă, încît cu greu te desprinzi de farmecul ei. Spinările masive ale munţilor înconjurători se văluresc in minunate cascade de piatră, pînă departe, în pîcla tremurătoare a zărilor; piscurile Rodnei se înşiruie în lungul crestei, profilate avîntat pe oceanul de azur al cerului, iar «ochiurile de mare» risipite ici-colo pe funduri de căldare, par nişte oglinzi ce fură pe luciul lor, sclipiri din soare.

Povîrnişurile nordice ale crestei principale sînt scurte şi abrupte, în contrast cu cele sudice, mai domoale, şi care se prelungesc în zona vestică pe distanţe de zeci de kilometri. Şi de o parte şi de alta a culmii, risipa de pitoresc abundă însă: către nord priveliştile sînt pline de o frumuseţe severă, spre deosebire de acelea mai molcome, ale picioarelor de munte dinspre sud, ce coboară către Someş.

În lungul crestei principale se succed, de la vest către est, următoarele vîrfuri mai importante, elemente de seamă pentru orientarea turistică: Muncelu sau «Piatra-cea-Gheroasă» (1793 m), Bătrîna sau «Celariu» (1710 m), vf. Gropilor sau «Cucuiasa» (2063 m), Buhăescu-Mare (2122 m), vf. Obîrşia-Rebrei (2055 m), Cormaia (2044 m), Repedea (2077 m), Negoiasa (2049 m), vf. Puzdrelor (2188 m), vf. Anieşul-Mare (2169 m), vf. Galaţului (2057 m), vf. Gărgălău (2159 m), vf. La-Cepe (2089 m), vf. Omului (2135 m), vf. Cişia (2043 m), vf. Tomnatic (2051 m), vf. Ineu (2280 m), vf. Ineuţu (2225 m) şi vf. Jgheabului (1847 m).

Între aceste piscuri, îndelungata acţiune a forţelor naturii a dăltuit şei adînci şi «tarniţe» largi, dintre care notăm pe cele mai cunoscute: pasul Şetrefu (817 m), Tarniţa Bătrînei (1800 m), tarniţa «La-Cruce» sau şaua Buhăescului-Mare (1984 m), Tarniţa Negoieselor sau Şaua-dintre-Izvoare (1820 m), cu Fîntîna-lui-Răţîfoi, Tarniţa Bîrsanului (1920 m), Tarniţa Negoiescului-Mic (1960 m), Curmătura Galaţului (1960 m), şaua Gărgălăului (1925 m), Tarniţa-lui-Putredu (1960 m), Şaua Tomnaticului sau Gaura-Ineului (1978 m), şaua Preluci (1380 m) şi pasul Rotunda (1284 m).

Importanţa turistică a şeilor şi tarniţelor culmii principale constă în aceea că, prin ele, trec peste creastă cele mai frecventate cărări din masiv.

Un mare interes turistic prezintă adînca curmătură tăiată parcă de paloş in culmea Buhăescu-Mare – Pietrosul-Rodnei, impresionantă prin cei aproape 200 m diferenţă de nivel pe care drumeţul trebuie să-i urce din greu, atunci cînd vrea să ajungă pe Pietrosul-Mare venind dinspre sud. Dificultatea urcuşului este răsplătită însă de frumuseţea ce se înfăţişează celui ajuns pe vîrf.

Din mai fiecare pisc al crestei principale, se desprind deoparte şi de alta, o serie de culmi şi picioare de munte, care dau masivului Rodnei unul din cele mai frămîntate aspecte din lanţul Carpaţilor romîneşti. Vom menţiona în continuare ramificaţiile, care prezintă o importanţă geografică şi turistică mai deosebită. Astfel, către nord, se desprind: Piciorul Moşului (cu traseul nr. 3); culmea Puzdrele; culmea Galaţul – Buza-Dealului (cu cabana Puzdrele şi pîrtiile de schi); culmea Cimpoieşul – Ştiol – Prislop şi piciorul Pleşcuţei.

Culmile desprinse către sud din creasta principală sînt mult mai lungi şi mai domoale decît meterzele de piatră ale versantului nordic. Dintre acestea, cele mai importante din punct de vedere turistic sînt: Cormaia – vf. Pietros – Măgura; Repedea – Mireju – Nedeia-Bîrladelor; vf. Omului – vf. Corongiş – Priporul-Pietrei-Albe şi vf. Ineu – Beneş – Poala-Ineuţului.

*

Între culmile ce se desprind de o parte şi de alta a crestei principale, curg numeroase pîraie şi rîuri repezi de munte. Ele sporesc debitul Bistriței-Aurii, Someşului-Mare, Vişeului şi Izei, cele patru rîuri principale, care scaldă periferia munților Rodnei.

Bistrița-Aurie îşi trage izvoarele din căldarea de sub Gărgălău şi poartă, la obîrşie, numele de Izvorul-Bistriței. Mai în aval, rîul se numeşte Bistricioara şi, după ce se strecoară printre munții Tomnatic şi Bîrjaba, ia denumirea de Bistrița-Aurie.

De la izvoare şi pînă către Gura-Lalei, rîul străbate o regiune în care varietatea peisajului răsplăteşte din plin eforturile cerute de parcurgerea unui itinerar pornit de la obîrşie şi condus de vale o dată cu murmurul apei Bistriței. Tăul de smarald, aciuat în mijlocul bolovănişului de morenă risipit haotic în căldarea superioară a văii, este o adevărată nestemată în cununa de frumuseți a Bistriței-Aurii. Coborînd prin căldare, şerpuirile văii şi forfota melodioasă a undelor rîului fac ca nici să nu-ți dai seama cînd ai intrat în pădurea falnică de molid. Iar mai în vale, un popas mai îndelungat trebuie făcut în preajma celui de mai sus «hait», locul in care se întocmesc şi de unde pornesc la vale primele plute pe Bistrița.

Principalii afluenți ai Bistriței-Aurii sînt: Izvorul Putreda şi Izvorul Bilei (Ineului).

Someşul-Mare poartă acest nume din aval de Gura-Măriilor şi este format din unirea următoarelor pîraie mai importante: Izvorul Păltinişului, Izvorul Zmeului, Valea Prelucilor, Izvorul Gagii şi Izvorul Măriilor. Dinspre Munții Rodnei, Someşul-Mare primeşte ca afluenți mai importanți: Valea-Băilor, Valea Anieşului, Valea Cormaiei, Valea Rebrei, Lunca-Gersii şi Sălăuța.

Valea Vişeului, cel de al treilea mare rîu ce curge pe hotarele Munților Rodnei, îşi trage obîrşia de sub înălțimile Prislopului şi poartă pe versanții ei frumoasa şosea care, trecînd peste Prislop şi pe la Rotunda, uneşte Borşa cu Vatra-Dornei. Dinspre Munții Rodnei, rîul Vişeu primeşte următorii afluenți mai de seamă: Valea-Fîntînii, Izvorul Negoiescului, Valea Repedei, pîrîul Pietroasa şi Izvorul Mănăstirii.

Valea Izei scaldă poalele Munților Rodnei pe o întindere mai mică decît celelalte trei rîuri de hotar amintite mai sus. Ea izvorăşte de sub creasta principală a masivului, din regiunea cuprinsă între vîrfurile Bătrîna şi Muncelu. Principalii săi afluenți ce coboară din Munții Rodnei sînt: Izioara (Izişoara), Valea Repede şi Izvorul Carelor. Pe aceasta din urmă suie calea ferată care trece muntele pe sub pasul Şetrefu.

*

Din punct de vedere geologic. Munții Rodnei sînt alcătuiți în cea mai mare parte din roci cristaline, înălțate ca munți după marile încrețiri ale scoarței terestre, petrecute în era secundară. Frămîntările de mai tîrziu au adus prea puține modificări în înfățişarea pe care Munții Rodnei o căpătaseră din prima fază de orogeneză. In terțiar (miocen) s-au produs mişcările de straturi care, intre altele, au dat naştere faliei Dragoş Vodă (în nord) şi rupturii sudice de-a lungul căreia curge Someşul-Mare.

În afară de şisturile cistaline, mai vechi, Munții Rodnei sînt alcătuiți şi din depozite sedimentare (caracteristice în vest, mai ales în regiunea Muncelului) cît şi din roci eruptive, pe care le găsim spre periferia sudică şi sud-estică a masivului.

O alcătuire geologică atît de variată a creat în Munții Rodnei un peisaj deosebit de atrăgător prin multiplele sale înfățişări. Impresia puternică, pe care o dă severitatea formelor de teren, modelate în culmi şi creste de granit, nu stă cu nimic mai prejos de emoția pe care o încerci în fața semeției pereților de stîncă, dăltuiți în roca moale a calcarelor, risipite pe întinsul ocean de piatră al Munților Rodnei.

Din acest peisaj nu lipsesc nici peşterile. Se pare chiar că peştera Tăuşoarelor din Munții Rodnei, este una dintre cele mai mari din țară (5 km lungime) şi dacă se va găsi calea de comunicație a acestei peşteri cu grota «Jgheabul-lui-Zalion», complexul de drumuri subpămîn-

tene din această zonă va măsura aproape 11 km în lungime. Splendorile acestor formații carstice de sub scoarța terestră constituie astăzi un domeniu încă necunoscut de drumeți, din cauza dificultăților ce stau în calea pătrunderii către interiorul lor. Strădaniile cercetătorilor însă nu vor întîrzia să le facă accesibile marei mase a oamenilor muncii, dornici să-şi cunoască temeinic patria.

Printre multe alte interesante forme de teren ce le întîlnim în Munții Rodnei, trebuie menționate, mai ales, vîrful Muncelu şi versantul estic al vîrfului Repedea.

Muncelul este alcătuit din straturi de roci sedimentare puternic erodate şi zdrențuite ca nişte gheare. Vîrful său are aspectul unei piramide înălțate deasupra minunatei poieni de la poalele muntelui Preluca-de-sub-Piatră. Numele pe care poporul i l-a dat, «Piatra-cea-Gheroasă», sugerează perfect înfățişarea ei deosebită.

O denumire tot atît de potrivită poartă şi zona de deasupra încîntătoarei poieni din susul Fîntînii-lui-Rățîfoi, izvor ce porneşte din micul lac, cu ape ca de cristal, adăpostit în Tarnița Negoieselor. Locul se numeşte «La-Cărți», ceea ce redă plastic înfățişarea bolovanilor de marnă, risipiți în jur, şi alcătuiți din roci astfel stratificate încît par nişte tomuri gigantice.

*

În epoca glaciației cuaternare, relieful munților Rodnei a fost destul de puternic modificat, mai ales pe versantul nordic al masivului. Urmele ghețarilor (de circ şi de vale) care au alunecat peste rocile cutate ca munții înalți, cu milioane de ani în urmă, pot fi identificate cu uşurință, atît în zănoagele adînc scobite în piatră, cît şi în bolovănişul risipit în căldări sau îngrămădit, de-a curmezişul văilor.

Faptul că acțiunea ghețarilor a fost extrem de redusă la sud de creasta principală a masivului, face ca, în această zonă, urmele glaciare să nu poată fi identificate decît în cîteva mici circuri de sub coamă. În schimb, pe versantul nordic, stratul gros de gheață în lunecarea lui devale, a săpat căldări impresionante; între acestea, complexul de zănoage, încins ca într-un brîu de arcul ce îl formează masivele spinări ale munților Pietrosul, Buhăescu-Mare, Repedea şi Puzdrele, este, cel mai spectaculos ca înfățişare şi măreție. Văile, ce îşi au obîrşia în căldările nordice, au fost şi ele puternic erodate de limbile de gheață ce coborau către altitudini mai joase. Toate aceste urme glaciare întregesc minunat pitorescul peisajului alpin al Rodnei.

Cu înfățişări deosebit de frumoase şi care constituie tot atîtea elemente de atracție turistică sînt şi lacurile glaciare, alte mărturii din trecutul geologic al Munților Rodnei, în număr de peste douăzeci, acestea sînt risipite în căldările superioare ale masivului. Dintre ele, Iezerele Buhăescului şi tăul Lala-Mare sînt cele a căror înfățişare este mai plină de poezie şi frumusețe. Astfel, aspectul celor trei iezere ale Buhăescului, înşirate ca o salbă pe terasele succesive ale uneia din căldările de sub Rebra – Buhaescu – Repedea, constituie un prilej de adevărată încîntare pentru privitor, iar cascada înaltă ce o formează scurgerea lor, nu are pereche, ca înălțime şi frumusețe, în Munții Rodnei, decît în cascada de la obîrşia pinului Cailor din bazinul Văii-Fîntînii (traseul nr. 6). Cît priveşte tăul Lala-Mare, «ochiul de mare» de sub Ineu (traseele nr. 2 şi 10), încins cu un bogat brîu de jnepeni, aceasta nu este întrecut în farmec şi pitoresc de aproape nici unul dintre lacurile alpine din Carpații romîneşti.

*

Înfățişarea vegetală a Munților Rodnei este determinată mai ales de existența pădurilor care îmbracă văile şi culmile pînă la 1700 m altitudine. Golul alpin este mai întins în partea de răsărit a masivului, unde coboară la altitudini mai joase.

În afara făgetelor, care se ridică pînă în jur de 1400 m altitudine, pădurile de sus ale Rodnei sînt alcătuite mai ales din brad şi molid. Tufărişurile de dîrzei (Pinus montana) şi jnepenişul, extind zona plantelor lemnoase, la altitudini superioare celor ale molidişului.

Prin lunile iunie şi iulie, covoare întinse de smirdar colorează plaiurile muntelui şi pereţii zănoagelor, cu roşul viu al acestor flori suav parfumate. Tufe dese de afini îmbracă zona dintre pădure şi golul alpin, iar în lăstărişul tînăr, care se ridică regenerînd viguros pădurea, zmeurişul rodeşte uimitor de bogat.

Nu vom stărui mai mult asupra florei pe care o întîlnim la tot pasul în Munţii Rodnei; vom aminti numai că, în zonele de calcar din jurul Cormaiei, Pietrei-Rele şi Corongişului (traseele nr. 1 şi 7), creşte renumita «floare-de-colţ», podoabă a munţilor noştri, pe care trebuie s-o ocrotim cu deosebită grijă.

*

Sălbăticiunile care trăiesc în Munţii Rodnei sînt destul de numeroase; între acestea, ursul este un soi de «vedetă» a masivului. Nu lipsesc nici lupul, fiară sîngeroasă, şi nici vulpea vicleană şi mare distrugătoare a puietului sălbăticiunilor mai mărunte. Mistreţul trăieşte mai ales în făget, iar pisica sălbatică, dihorul şi vidra, fac parte dintre animalele sălbatice, care însufleţesc desişul pădurilor şi malurile apelor.

Dacă cerbul este destul de răspîndit în Munţii Rodnei, capra neagră a dispărut însă cu desăvîrşire, din cauza braconajului practicat, în trecut, fără menajamente.

Între păsările adăpostite de Munţii Rodnei, cocoşii de munte şi pajurele sînt adevărate podoabe ale masivului, în apele reci ale pîraielor Rodnei, săgetează numeroşi păstrăvi, iar Vişeul este unul dintre cele două rîuri din ţară (Vişeu şi Bistriţa), în care mai trăieşte lostriţa.

*

Climatul Munţilor Rodnei este determinat, printre altele, şi de deosebita abundenţă a precipitaţiilor (peste 1200 mm anual). Temperatura înregistrată în această zonă atinge valori mai mici decît în alte regiuni de munte ale ţării. Totodată, din unele observaţii făcute în masiv, rezultă că direcţia din care bat vînturile indică cu destulă exactitate mersul vremii. Astfel, vînturile dinspre est prevestesc timp frumos; cele ce bat dinspre nord şi nord-est aduc vreme friguroasă, iar vînturile care suflă dinspre vest sau de la sud-est aduc ploi multe. Vînturile locale bat dimineaţa, dinspre vale către vîrf, iar seara suflă în direcţie contrară. In Munţii Rodnei, cele mai multe ploi cad în perioada mai–iulie; golul alpin din imediata apropiere a vîrfurilor înalte, primeşte cea mai redusă cantitate de precipitaţii ce cad sub formă de ploi.

*

Viaţa pastorală din Munţii Rodnei oferă posibilitatea cunoaşterii unor obiceiuri şi tradiţii conservate mai bine decît în alte părţi ale Carpaţilor. Folclorul este de o rară frumuseţe şi originalitate.

Staţiunile balneo-climatice din regiunea Rodnei, între care notăm Sîngeorz-Băi şi Valea-Vinului, atrag un mare număr de oameni ai muncii, care vin aici pentru cură şi tratament sau pentru a-şi petrece concediul de odihnă.

Menţionăm în sfîrşit că, datorită configuraţiei masivului, desfăşurarea excursiilor nu întîmpină greutăţi. Asemănători cu Retezatul, Munţii Rodnei pot fi străbătuţi atît de-a lungul potecilor turistice cît şi pe hăţaşe sau prin zonele lipsite de cărări. Rareori întîlnesc drumeţii locuri ce trebuie evitate, folosindu-se poteci anume croite, iar drumurile păstorilor alcătuiesc o reţea ce poate fi folosită şi de către turişti.

Căile de pătrundere în masiv se desfăşoară în lungul văilor principale, astfel:

- Pe versantul nordic: Valea Vişeului, cu şoseaua naţională nr. 18, Sighet – Iacobeni; linia de cale ferată Sighet – Borşa, cu localităţile sau locurile de pornire: Borşa (traseul nr. 3), Poiana-Borşei (traseul nr. 4), Gura Fîntînii (traseele nr. 5, 6, 7 şi 8) şi pasul Prislop (traseele nr. 6 şi 8).
- Pe versantul nord-estic, Bistriţa-Aurie, cu şoseaua naţională nr. 18 Sighet – Iacobeni. Staţie de cale ferată în Iacobeni, pe linia Suceava-Nord – Vatra Dornei. Localităţi sau

locuri de pornire: pasul Prislop (traseele nr. 6şi 8), Gura-Lalei (traseul nr. 10) şi Rotunda (traseul nr. 1).

- Pe versantul sud-estic şi sudic: valea Someşului-Mare, cu şoseaua regionala Salva – Rotunda; linia de cale ferată Ilva-Mică – Rodna-Veche, cu localităţile sau punctele de pornire: staţia Rodna-Veche (traseele nr. 9 şi 10), Valea-Vinului (traseul nr. 11) Şi Anieş (traseul nr. 7).
- Pe versantul vestic: Valea Sălăuţa, cu şoseaua regională Beclean – Moiseiu ; linia de cale ferată Salva –Vişeul-de-Jos, cu localitatea de pornire Dealu-Ştefăniţei.

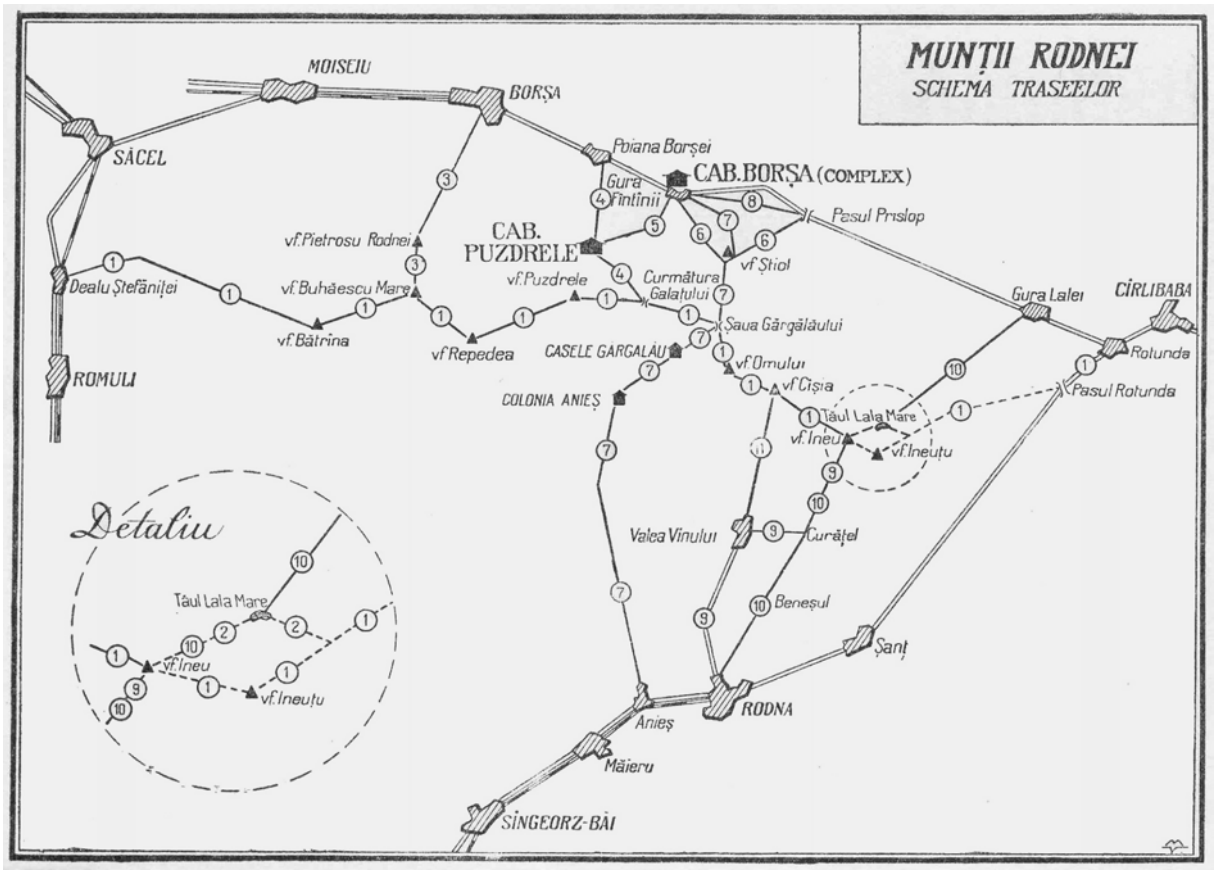

TRASEE TURISTICE [*])

1.
DEALU-ŞTEFĂNIŢEI, 680 m – SUB VF. BĂTRÎNA, 1710 m – REPEDEA, 2077 m – VF. ANIEŞUL-MARE, 2169 m – ŞAUA GĂRGĂLĂULUI, 1925 m – VF. OMULUI, 2135 m – ŞAUA-CU-LAC, de sub vîrful Ineu, 2120 m – PASUL ROTUNDA, 1284 m – SATUL ROTUNDA, 985 m.

Marcaj: Bandă roşie, existent pe teren numai pe porţiunea dintre Şaua-cu-Lac de sub Ineu şi cătunul Rotunda; pentru restul traseului, marcaj în proiect. *Durata:* 30–35 ore (Dealul-Ştefăniţei – Buhăescu-Mare, 10–12 ore; Buhăescu-Mare – Curmătura-Galaţului, 8–9 ore; Curmătura-Galaţului – Şaua-cu-Lac, de sub vf. Ineu, 7–8 ore şi Şaua-cu-Lac, de sub vf. Ineu – cătunul Rotunda, 5–6 ore). *Caracteristica parcursului:* Vara traseul este dificil, atît prin

[*] In hartă, în afara marcajelor existente pe teren, au fost trecute şi marcajele proiectate.

lungimea lui cît şi prin variaţiile de altitudine ale crestei, a cărei linie nu este părăsită de potecă decît arareori.

Punctele de interes turistic mai importante ce se întîlnesc pe traseu sînt:

Dealu-Ştefăniţei, 680 m – Preluca-de-sub-Capu-Muntelui, 1370 m – La-Jgheaburi (în «Holalauri»), 1510 m – Preluca-de-sub-Piatră, 1380 m – sub vf. Bătrîna, 1710 m – Poiana-Bătrînei, 1755 m – Tarniţa Bătrînei, 1800 m – vf. Gropilor, 2063 m – sub vf. Buhăescu-Mare, 2122 m – vf. Obîrşia-Rebrei, 2055 m – vf. Repedea, 2077 m – Tarniţa-Negoieselor, 1855 m — sub vf. Negoiasa, 2049 m – vf. Anieşul-Mare, 2169 m – vf. Galaţului, 2049 m – Curmătura-Galaţului, 1920 m – Şaua Gărgălăului, 1925 m – vf. Omului, 2135 m – Tarniţa-lui-Putredu, 1960 m – Şaua-cu-Lac, de sub vf. Ineu, 2120 m – vf. Ineuţu, 2225 m – Şaua Ineuţului, 1750 m – culmea Prelucile-Gagii – Stîna-din-Preluci, 1380 m – pasul Rotunda, 1284 m – satul Rotunda, 985 m.

În lungul traseului, nu există cabane; cea mai apropiată de culme este cabana Puzdrele (½ oră de la Curmătura-Galaţului, pe versantul nordic al masivului). Din Şaua Gărgălăului, la ½ oră distanţă, pe versantul sudic, se află casele Gărgălău, refugiu neamenajat şi fără paznic. Pe traseu şi în apropierea lui, mai ales în prima şi ultima porţiune a itinerariului se află cîteva stîne suficient de încăpătoare. În restul traseului şi destul de aproape de el, se găsesc mici bordeie de bouari sau «mutătoare» de oi.

Este recomandabil ca, pentru parcurgerea acestui itinerar lung, să utilizăm corturile şi sacii de dormit, întrucît adăposturile de pe traseu sau din apropierea lui sînt foarte rudimentare şi situate în locuri neconvenabile pentru fragmentarea judicioasă a timpului necesar parcurgerii traseului.

Vîrful Ineu (2280 m alt.) se află în afara traseului şi, pentru ajungerea pe platforma piscului, se foloseşte varianta (marcată tot cu bandă roşie), care se ramifică din Şaua-cu-Lac, de sub Ineu.

Adăugăm că traseul nu este accesibil iarna.

În lungul itinerarului se ramifică următoarele trasee: sub vf. Buhăescu-Mare, traseul nr. 3, spre Pietrosul-Mare şi Borşa; în Curmătura-Galaţului, traseul nr. 4, spre cabana Puzdrele şi Poiana-Borşei; în şaua Gărgălăului, traseul nr. 7, spre Gura-Fîntînii (către nord) şi spre Anieş (către sud); pe vf. Cişia, traseul nr. 11, spre localitatea Valea-Vinului; in Şaua-cu-Lac, de sub Ineu, traseul nr. 2 (variantă către tăul Lala-Mare), traseul nr. 9, spre Rodna (prin Valea-Vinului) şi traseul nr. 10, spre Gura-Lalei (către nord) şi spre Rodna, pe sub Capul-Beneşului (către sud); în Şaua Ineuţului, traseul nr. 2, către vf. Ineu, pe la tăul Lala-Mare.

Intrarea pe traseu se face la Dealu-Ştefăniţei, staţie de cale ferată pe linia Salva – Sighet. Prin sat, trece şoseaua regională Beclean – Moiseiu. Din pasul Rotunda şi pînă în satul Rotunda, şosea regională (Salva – Rotunda). Prin satul Rotunda trece şoseaua naţională nr. 18, Iacobeni – Vişeul-de-Sus – Sighet.

2.

VÎRFUL INEU, 2280 m – ŞAUA-CU-LAC, de sub vf. Ineu, 2120 m – TĂUL LALA-MARE, 1815 m – ŞAUA INEUŢULUI, 1750 m.

Marcaj: bandă roşie. *Durata:* 2 ore. *Caracteristica parcursului:* Traseul este o variantă a itinerarului de creastă şi a fost marcat pentru a indica drumul care conduce la tăul Lala-Mare. Mai jos de acest lac, la 1735 m altitudine şi pe versantul stîng al văii, la 15 minute de mers de la Lala-Mare, se află stîna din Lala, un micuţ dar preţios adăpost pentru noapte.

Traseul este inaccesibil în timpul iernii.

3.
BORŞA (la km 11 + 400), 675 m – ULIŢA PIETROASA – CABANELE METEORULUI, 1830 m – TĂUL PIETROSU, 1870 m – ŞAUA DE SUB PIETROSUL-MARE, 2230 m – CURMĂTURA PIETROSULUI-MARE, 2150 m – VF. REBREI, 2269 m – VF. BUHĂESCU-MARE, 2122 m.

Marcaj: drum nemarcat. O variantă a traseului, conduce din şaua de sub Pietrosul-Mare, pe Pietrosul-Mare (2303 m). *Durata:* 8 ore. *Caracteristica parcursului:* Vara, traseul nu prezintă alte dificultăţi decît cele legate de diferenţele mari de nivel, care trebuie urcate. De la Borşa şi pînă pe Pietrosul-Mare, urcuşul este continuu, fiind mai pieptiş de la tău la vîrf. Suişul, din curmătura Pietrosului pe vîrful Rebra, prezintă dificultăţi din cauza înclinării pronunţate ale coastelor muntelui. Pe parcurs, la nevoie şi cu bunăvoinţa gazdelor, cabanele Meteorului se pot folosi ca adăpost. De la vf. Buhăescu-Mare, mergînd pe creastă către vest, se poate ajunge la stînele din Jneapănu, situate la aproape jumătate de oră distanţă de vîrf.

În timp de iarnă, schiorii antrenaţi şi echipaţi corespunzător, pot străbate traseul pînă la tăul Pietrosu şi pot cutreiera căldarea de sub pisc, atunci cînd vremea este favorabilă.

Sub vf. Buhăescu-Mare, se întîlneşte traseul nr. 1: spre Dealu-Ştefăniţei (către vest) sau spre vf. Ineu (către est).

În Borşa, staţie de cale ferată, este punctul terminus al liniei Sighet – Borşa. Prin localitate, trece şoseaua naţională nr. 18, care leagă Sighetul de Iacobeni. De la gara Borşa şi pînă la punctul de intrare pe traseu, distanţa este de 4,400 km (pe şoseaua naţională).

4.
POIANA-BORŞEI, 740 m – CABANA PUZDRELE, 1540 m – CURMĂTURA-GALAŢULUI, 1920 m.

Drum nemarcat. Durata: 5–6 ore. *Caracteristica parcursului:* Intrarea pe traseu se face din satul Poiana-Borşei. De aci şi pînă la cabana Puzdrele, traseul urmează valea Negoiescului şi foloseşte un fost drum de exploatare forestieră. De la cabană si pînă în Curmătura-Galaţului, traseul urmează resturile drumeagului ce a servit pe vremuri pentru întreţinerea funicularului minier Borşa – Exploatarea Anieş, construcţie desfiinţată astăzi.

În timp de iarnă, traseul poate fi parcurs în întregime întrucît cabana Puzdrele constituie un bun punct de sprijin pentru organizarea unei astfel de deplasări.

La cabana Puzdrele se întîlneşte traseul nr. 5, care leagă cabana de ansamblul amenajărilor turistice şi sportive de la Gura-Fîntînii. În Curmătura-Galaţului se întîlneste traseul nr. 1: către vf. Buhăescu-Mare şi Pietrosul-Rodnei (spre vest), sau către vf. Ineu şi Rotunda (spre est).
Gara Borşa, care deserveşte satul Poiana-Borşei, este staţia terminus a liniei de cale ferată dintre Sighet şi Borşa. Prin satul Poiana-Borşei trece şoseaua naţională nr. 18, care leagă Sighetul cu Iacobeni. De la gară pînă în punctul de intrare pe traseu (gura Izvorului Negoiescu), distanţa de 7,200 km se poate parcurge cu autobuzele ce fac cursă spre Cîrlibaba. De la grupul de cabane din Gura-Fîntînii, pe şoseaua naţională pînă în Poiana-Borşei, distanţa este de 5,400 km.

5.
GURA-FÎNTÎNII, 850 m – CONFLUENŢA CU IZVORUL CIMPOIEŞULUI, 1040 m – PÎRTIA DE SCHI – BUZA-DEALULUl, 1640 m – CABANA PUZDRELE, 1540 m.

Drum nemarcat. Durata: 4–5 ore. *Caracteristica parcursului:* în timpul verii, parcurgerea traseului nu comportă dificultăţi. Suişul prezintă două zone de înclinaţie mai pronunţată:

imediat după confluența cu Izvorul Cimpoieşului şi pe porțiunea finală a pîrtiei de schi, căreia localnicii îi spun «linia turistică». După ce se depăşeşte culmea, cărarea coboară – la început lin – pînă la cabana Puzdrele.

Pe parcurs, în afara cabanelor de la plecare şi sosire, există două stîne, relativ încăpătoare, ceea ce face ca organizarea unei deplasări pe timp de iarnă să fie uşor de realizat pentru schiorii antrenați şi bine echipați.

La Gura-Fîntînii, converg traseele nr. 5 (spre cabana Puzdrele), nr. 6 (către pasul Prislop, pe la vf. Ştiol), nr. 7 (spre Anieş, peste culme) şi nr. 8 (către pasul Prislop, pe şoseaua națională). La cabana Puzdrele se întîlneşte traseul nr. 4, spre Poiana-Borşei (către nord) şi spre Curmătura-Galațului, pe creastă (către sud).

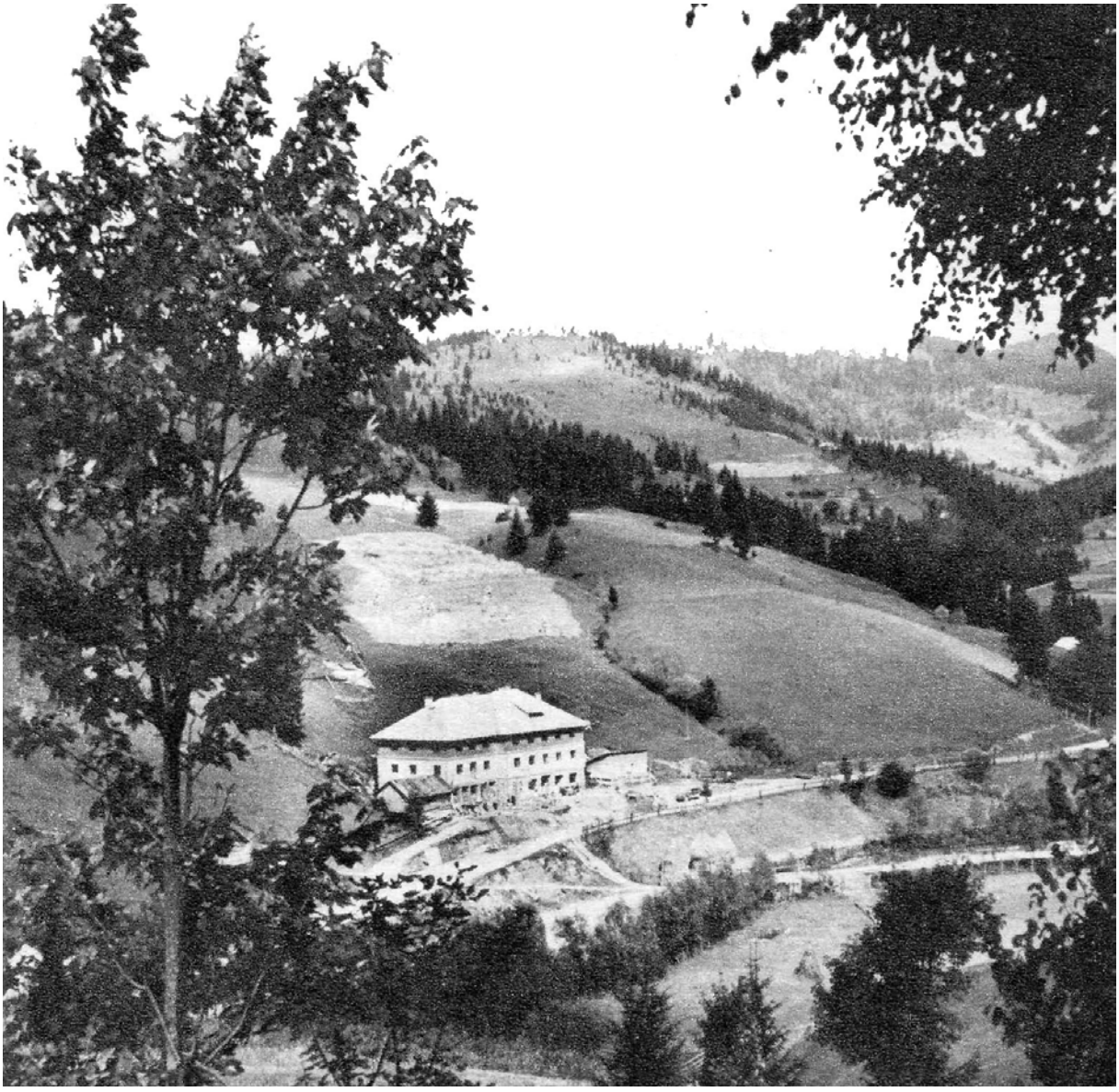

COMPLEXUL TURISTIC BORŞA

Pentru accesul la Gura-Fîntînii, se coboară din tren în gara Borşa, stația terminus a liniei de cale ferată Salva – Vişeul-de-Sus – Borşa. Prin satul Gura-Fîntînii, trece şoseaua națională nr. 18 dintre Sighet şi Iacobeni.

De la gară şi pînă la Gura-Fîntînii, pe şoseaua națională, distanța este de 15,500 km şi ea se parcurge, fie cu autobuzul IRTA, fie cu autocamionul Complexului turistic Borşa.

6.
GURA-FÎNTÎNII, 850 m – VALEA-FÎNTÎNII – PÎRÎUL-CALULUI – CASCADA DE PE PÎRÎUL-CALULUI, 1240 m – POIANA ŞTIOL, 1525 m – SUB VF. ŞTIOL, 1612 m – PASUL PRISLOP, 1413 m.

Drum nemarcat. Durata: 5–6 ore. *Caracteristica parcursului:* în timpul verii, străbaterea acestui itinerar constituie una dintre excursiile uşoare pe care le fac oaspeţii cabanei şi hotelului turistic de la Gura-Fîntînii. Cascada de pe firul superior al Pîrîului-Calului este una dintre cele mai frumoase din Munţii Rodnei, iar poteca pe care se ajunge la cascadă străbate o minunată zonă de vale împădurită, străjuită de pereţii înalţi de calcar de pe stinga văii. De la cascadă şi pînă în Poiana-Ştiol, urcuşul este pieptiş: este singura parte mai dificilă a traseului.

Pe traseu, în apropiere de Poiana-Ştiol, există două stîne şi lîngă pasul Prislop, o alta, astfel încît este posibilă organizarea, de către schiorii antrenaţi, a unor frumoase excursii de iarnă.

La Gura-Fîntînii converg traseele nr. 5, 6, 7 şi 8, iar în pasul Prislop, traseele nr. 6 şi 8, ambele venind de la Gura-Fîntînii. La confluenţa pîrîului Cimpoieşu cu Izvorul-Calului, se ramifică traseul nr. 5 (de la Gura-Fîntînii la cabana Puzdrele); în Poiana-Ştiol, se ramifică traseul nr. 7 (de la Gura-Fîntînii, peste creastă, la Anieş). Pe distanţa Poiana-Ştiol – vf. Ştiol, traseele 6 şi 7 merg paralel. Sub vf. Ştiol, traseul nr. 7 se ramifică spre stînga, către Gura-Fîntînii. Accesul la Gura-Fîntinii se face prin gara Borşa, pe şoseaua naţională Sighet – Iacobeni, ca şi la traseul nr. 5.

7.
GURA-FÎNTÎNII, 850 m – PODU-IZVORULUI – SUB VF. ŞTIOL 1612 m – POIANA-ŞTIOL, 1525 m – ŞAUA GĂRGĂLĂULUI. 1925 m CASELE GĂRGĂLĂU, 1620 m – FOSTA COLONIE ANIEŞ, 1200 m – IZVORUL ANIEŞULUI-MARE – VALEA ANIEŞULUI – COMUNA-ANIEŞ, 490 m.

Drum nemarcat. Durată: 12–14 ore. *Caracteristica parcursului:* Vara, parcurgerea itinerarului reprezentat prin traseul nr. 7 este dificilă numai din cauza lungimii lui. Porţiunile de urcuş pe o potecă mai înclinată, sînt cele cuprinse între Gura-Fîntînii – vf. Ştiol şi Poiana-Ştiol – Şaua-Gărgălăului. Din acest din urmă punct mai departe, coborîşul este aproape neîntrerupt. Posibilităţi de adăpostire (lipsită de confort) se află la stînele de pe parcurs, la casele Gărgălău şi la cele ale fostei exploatări miniere Anieş, astăzi părăsite.

Pe timpul iernii, şi numai cînd vremea este stabilă, schiorii (bine echipaţi şi antrenaţi pentru deplasările pe munte) pot organiza parcurgerea acestui traseu.

De la Gura-Fîntînii, pornesc traseele nr, 5, 6, 7 şi 8. Sub vf. Ştiol se ramifică traseul nr. 6, către pasul Prislop (spre stînga) şi către cascada Cailor (spre dreapta). Pînă în Poiana-Ştiol apoi, traseele nr. 6 şi 7 merg paralel; aici traseul nr. 6 se ramifică spre dreapta, către Gura-Fîntînii (pe valea Izvorului Cailor), în şaua Gărgălăului se întîlneşte traseul nr. 1: către Dealu-Ştefăniţei (spre vest) şi către vîrful Ineu şi pasul Rotunda (spre est).

Pentru accesul la Gura-Fîntînii, se folosesc indicaţiile date la traseul nr. 5. Prin comuna Anieş (staţie de cale ferată), trece linia ferată Ilva-Mică – Rodna-Veche şi şoseaua regională Salva – Rotunda.

8.
GURA-FÎNTINII, 850 m – PASUL PRISLOP, 1413 m.

Drum nemarcat. Durata: 4–5 ore. *Caracteristica parcursului:* Traseul se parcurge într-un urcuş continuu, dar domol, de-a lungul şoselei Borşa – pasul Prislop. Marile ocolişuri ale

acestei şosele cît şi serpentinele obişnuite se evită folosindu-se, mai ales la coborîş, cărarea care scurtează drumul tăind serpentinele. Vara, cînd soarele este în plină putere, drumul pe cărare, sub umbra răcoroasă a pădurii, este o adevărată încîntare.

În timp de iarnă, urcuşul se face păstrînd tot timpul şoseaua. La sfîrşitul traseului, stîna din apropierea pasului Prislop este un binevenit loc pentru odihnă şi adăpost de vreme rea.

Din Gura-Fîntînii, pornesc traseele nr. 5, 6, 7 şi 8, iar din pasul Prislop coboară la Gura-Fîntînii, traseele nr. 6 şi 8.

Accesul la Gura-Fîntînii, cu trenul (pînă la Borşa) sau pe şosea, se face după indicaţiile date la traseul nr. 5. Din pasul Prislop, pe şoseaua naţională nr. 18, se poate ajunge la Iacobeni, oraş prin care trece linia de cale ferată Ilva-Mică – Vatra-Dornei – Dărmăneşti. Prin Iacobeni mai trece şi şoseaua naţională nr.17, Dej – Vatra-Dornei – Suceava.

9.

GARA RODNA-VECHE, 530 m – ORĂŞELUL RODNA, 540 m – VALEA-VINULUI, 715 m – «LA-GATERE», 740 m - CASELE EXPLOATĂRII MINIERE (casele băi), 1045 m – CURĂŢEL, 1520 m – HÎROSUL, 1654 m – ŞAUA-CU-LAC, de sub Ineu, 2120 m – VF. INEU, 2280 m.

Drum nemarcat. În prezent, pe o porţiune a traseului, începînd de dincolo de exploatarea minieră de la Valea Vinului şi pînă pe Curăţel, există marcajul «cruce roşie», care va fi desfiinţat la aplicarea pe teren a noului proiect de marcaje. *Durata:* 7–8 ore. *Caracteristica parcursului:* Pînă în punctul «La-Gatere», drumul se parcurge pe şosea, apoi, pînă dincolo de casele exploatării miniere (casele Băii), pe drum de căruţă. Mai departe, traseul foloseşte o cărare de păstori care, pe gol alpin în urcuş continuu, suie pînă pe vf. Ineu. Posibilităţi de adăpostire există în comuna Valea-Vinului şi apoi, la 1045 m altitudine, în casele (aproape părăsite) ale exploatării miniere.

De la gara Rodna-Veche pînă în centrul orăşelului Rodna, traseele nr. 9 şi 10 merg paralel, apoi traseul nr. 10 se ramifică spre dreapta, pe Poala-Ineuţului. De la «Gatere», porneşte traseul nr. 11 (către creastă, spre vîrful Cişia). Pe Curăţel se reîntîlneşte traseul nr. 10, cu care traseul nostru merge apoi paralel pînă în Şaua-cu-Lac, de sub Ineu. Aici se întîlneşte traseul nr. 1: spre vest, către Dealu-Ştefăniţei; spre est, către Rotunda. Tot de aici porneşte traseul nr. 2, spre tăul Lala-Mare.

Traseul nu este indicat iarna.

Gara Rodna-Veche este staţie terminus pe linia de cale ferată Ilva-Mică—Rodna-Veche. Prin orăşelul Rodna trece şoseaua regională, Salva – Rotunda. Din Rodna la Valea-Vinului, drum raional. De la gară şi pînă la exploatările miniere de la Valea-Vinului, pe şosea, distanţa este de aproape 9 km. Valea-Vinului este staţiune climaterică.

10.

GARA RODNA-VECHE, 530 m - ORĂŞELUL RODNA, 540 m – POALA-INEUTULUI, 1168 m – SUB CAPUL BENEŞULUI, 1590 m – CURĂŢEL, 1520 m - HÎROSUL, 1654 m – ŞAUA-CU-LAC, de sub Ineu, 2120 m-TĂUL LALA-MARE, 1815 m – GURA-LALEI, 1015 m.

Drum nemarcat. Durata: 16–17 ore. *Caracteristica parcursului:* Vara, traseul prezintă dificultăţile unui urcuş lung şi continuu (cu excepţia drumului pînă în centrul orăşelului Rodna) şi a unui coborîş, la fel de lung şi arid ca înfăţişare (în partea din apropierea Gurii-Lalei). De la gară şi pînă în centrul orăşelului Rodna, pe şosea, distanţa este de cea 1,5 km. Din Rodna şi pînă sub Capul-Beneşului, drum de care, rupt de torenţi şi urcuş greu, aproape

pieptiş. Case şi conace răzlețe pe tot acest parcurs. De la Curățel pînă sub vf. Ineu, traseul urmează în urcuş, continuu, pe gol alpin, spinarea piciorului de munte, Ineu – Capul-Beneşului – Poala-Ineuțului.

În orăşelul Rodna se ramifică traseul nr. 9, spre vf. Ineu (pe Valea-Vinului). Acest traseu se reîntîlneşte pe Curățel. De aici înainte şi pînă în Şaua-cu-Lac, de sub Ineu, traseele nr. 9 şi 10 merg paralel, în şa, se întîlneşte traseul nr. 1: spre Dealu-Ştefăniței (către est) şi spre Rotunda (către vest). Tot din şa, porneşte traseul nr. 2, cu care traseul nostru merge paralel pînă la tăul Lala-Mare.

Itinerarul nu se parcurge iarna.

Accesul pînă la punctul de intrare pe traseu se face după indicațiile date la traseul nr. 9. Prin Gura-Lalei trece şoseaua națională nr. 18, care leagă Sighetul cu Iacobeni, oraşe aşezate la calea ferată. Din Gura-Lalei, se poate urca pe plute pentru efectuarea unei minunate călătorii, pe Bistrița-Aurie, pînă la Broşteni.

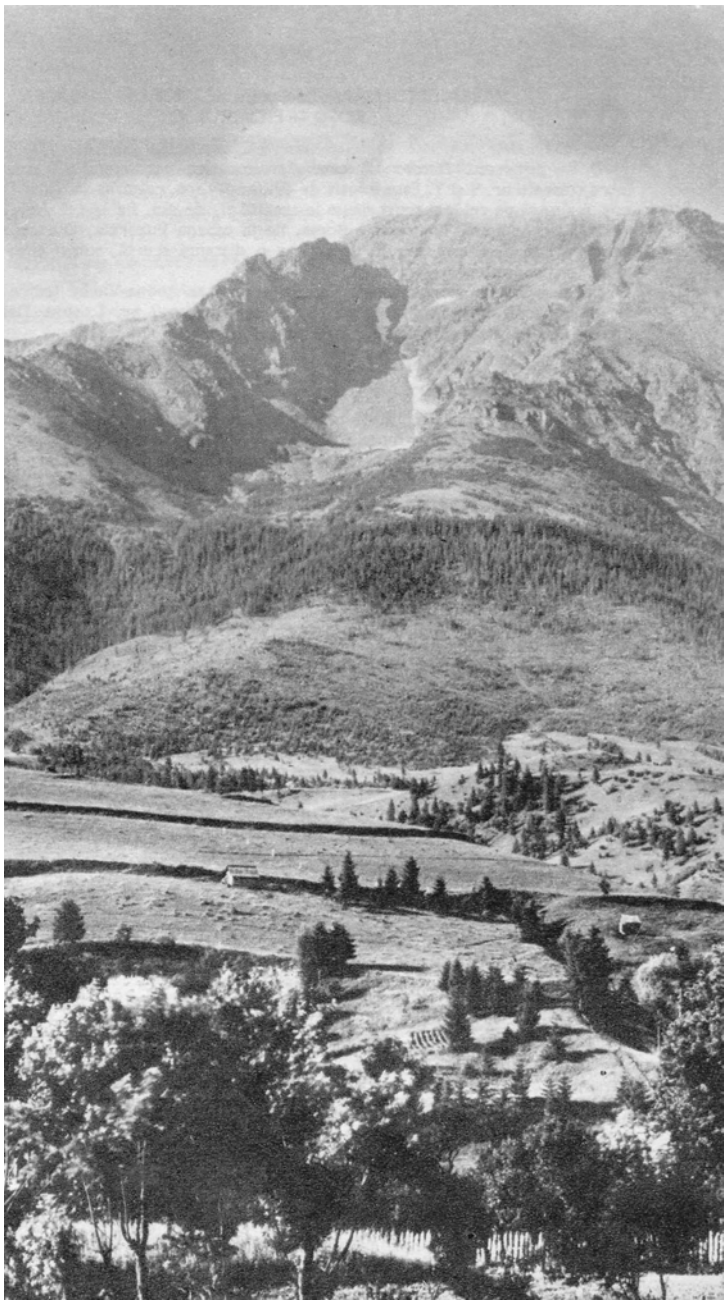

PICIORUL MOŞULUI CU VF. PIETROSU-RODNEI

11.
VALEA-VINULUI («La-Gatere»), 734 m – VALEA IZVORULUI ROŞU – PICIORUL CIŞIEI – SUB VF. CIŞIA 2043 m.

Drum nemarcat. Durata: 8 ore. *Caracteristica parcursului:* Traseu de legătură între trase-ele nr. 9 şi 1. Este folosit de drumeţii care, coborîţi în gara Rodna-Veche, vor să ajungă pe cel mai scurt drum la creastă şi, de aci, fie la cabanele de la Gura-Fintînii ale complexului turistic Borşa, fie la cabana Puzdrele. Din cauza unei mari diferenţe de nivel ce trebuie urcată pe o distanţă scurtă, suişul cere un antrenament corespunzător.

Pe la «Gatere» trece traseul nr. 9, spre gara Rodna-Veche (către sud) şi spre vf. Ineu (către est). Sub vf. Cişia se întîlneşte traseul nr. 1, spre Dealu-Ştefăniţei (către vest) şi spre vf. Ineu şi Rotunda (către est).

Traseul nu este indicat iarna.

TRASEE PENTRU SCHI

În capitolul precedent, au fost indicate traseele care pot fi străbătute iarna, cu schiurile. Adăugăm că porţiunea din traseul nr. 3, cuprinsă între Borşa şi tăul Pietrosu, este accesibilă în timpul iernii tuturor categoriilor de schiori care s-au antrenat în prealabil pe pistele mai domoale de la poalele muntelui.

Atît existenţa grupului de cabane confortabile de la Gura-Fîntînii, a amenajărilor de aci, cît şi faptul că in această regiune cantitatea de zăpadă ce cade, încă din ultima lună de toamnă, este foarte abundentă şi persistă pînă în primăvară tîrziu, toate acestea creează condiţii optime, pentru organizarea unor minunate tabere de schi. Împrejurul satului Gura-Fîntînii, pe versanţii Văii Vişeului şi pîraielor Fîntînii şi Cimpoieşului, pe diferenţe de nivel ce ajung aproape la 1000 m, s-au amenajat 8 pîrtii de schi, lungi de 4–6 km. în afară de aceste amenajări, au fost construite încă două trambuline, de pe care se pot face sărituri de peste 80 m.

Această importantă bază turistico-sportivă face ca Gura-Fîntînii să fie deosebit de indicată, atît pentru practicarea sporturilor de iarnă, cît şi pentru organizarea de competiţii internaţionale.

TRASEE ALPINE

Munţii Rodnei nu oferă decît foarte puţine locuri pentru practicarea alpinismului tehnic; între aceste se numără pereţii calcaroşi ai Pietrei-Rele şi abruptul granitic al Pietrosului-Mare, care deşi sînt departe de a se compara cu zonele de stîncă din Bucegi, Piatra-Craiului etc., sînt totuşi demne de a fi cercetate, în scopul răspîndirii alipinismului şi printre sportivii din partea locului.

INDICATORUL CABANELOR

Hotelul turistic şi cabana de jos, împreună cu toate amenajările turistice şi sportive din jurul cătunului Gura-Fîntînii sînt cunoscute sub numele de «Complexul turistic Borşa». În cadrul acestuia intră deci: hotelul de la Gura-Fîntînii, cabana de jos, pîrtiile de schi şi trambu-linele pentru sărituri.

Denumirea cabanei	Altitudine	Nr. de locuri	Conditii de găzduire	Trasee care conduc la cabană
Borşa, complexul turistic	850 m	224	restauarant	5, 6, 7 şi 8
Puzdrele	1540 m	30	bufet	4 şi 5

Înfăţişarea masivului, pitorescul locurilor, bogăţia şi frumuseţea folclorului, originalitatea construcţiilor de lemn, realizările importante ce se obţin aci cît şi baza sportivo-turistică «Complexul turistic Borşa», sînt tot atîtea îmbietoare îndemnuri pentru cercetarea Munţilor Rodnei.

EXPLICAŢIA UNOR TERMENI FOLOSIŢI ÎN TEXT

ABRUPT – perete stîncos, accidentat, foarte înclinat sau vertical; termenul se foloseşte şi pentru pantele puternic înclinate, dar accesibile (ex.: coborîş abrupt).
AMONTE – spre izvor (în legătură cu poziţia unui punct de pe cursul unei ape);
AVAL – (în opoziţie cu amonte) spre vărsare; în sensul în care curge apa.
BAZIN HIDROGRAFIC – regiunea din care îşi adună apele un rîu.
CARSTIC – vezi «relief carstic».
COASTĂ – versant, clină, pantă a unui deal sau munte.
DE-A COASTA – se foloseşte pentru a arăta mersul în lungul unei coaste, fără a urca sau coborî.
CUMPĂNA APELOR – linie de separaţie a două bazine hidrografice; coincide cu o creastă sau o coamă.
CINEGETIC – privitor la vînătoare; vînătoresc.
CĂLDARE – depresiune circulară, mărginită de versanţi prăpăstioşi, situată în zona înaltă a munţilor.
CIRC GLACIAR – depresiune circulară, avînd aspectul unui amfiteatru, formată prin eroziune sau prin acţiunea unui gheţar, situată în zona înaltă a munţilor.
CURMĂTURĂ – element geografic în formă de şa, de V, de portiţă etc., situată pe o linie de creastă şi care, marcînd punctul de minimă altitudine dintre două vîrfuri, serveşte obişnuit ca loc de trecere de pe un versant pe altul.
GOL ALPIN – zonă situată deasupra limitei superioare a pădurii, acoperită cu păşuni, tufişuri mărunte etc., sau lipsită de vegetaţie.
GREABĂN – parte mai ridicată din culmea unui munte.
OROGRAFIE – partea geografiei fizice care se ocupă cu descrierea, clasificarea şi studierea formelor de teren. PAS – trecătoare peste munte.
PRIPOR – coastă de munte; pantă abruptă; povîmiş; rîpă.
PLAI – parte de munte, uşor înclinată, acoperită cu păşuni; drum de munte; potecă.
RELIEF CARSTIC – relief specific regiunilor cu roci solubile (calcar, gips, sare); se caracterizează prin platouri cu văi oarbe, chei, abrupturi, doline, polii, ponoare, sorburi, izbucuri, avene, peşteri etc., generate de acţiunea de dizolvare şi de circulaţie a apei pe canale subterane.
RUNC – loc despădurit, întrebuinţat ca păşune; poiană în pădure la munte; curătură.
ŞA – porţiune mai joasă a unei culmi sau creste.
TALVEG – linie de cea mai mare adîncime de pe cursul unei ape; firul văii.
TARNIŢA – culme sau coamă de munte în formă de şa.
TĂU – lac de munte; iezer; ochi de mare (local).

TERASĂ – suprafață de teren în formă de trepte aşezate la diferite înălțimi, deasupra albiei unei ape curgătoare.

ZĂNOAGĂ – depresiune circulară, cu versanți prăpăstioşi, în zona înaltă a munților; căldare, circ.